

ИНИЦИЈАТИВА ЗА ИЗМЕНУ СУДСКОГ ПОСЛОВНИКА У ПОГЛЕДУ НАЧИНА ФОРМИРАЊА ВЕЋА НОВОИЗАБРАНИМ СУДИЈАМА.

Приликом сваког новог избора судије, независно да ли се први пут бира на судијску функцију или је реч о избору за судију неког вишег нивоа, нужно је формирање већа том судији. У протеклих две године извршен је избор већег броја судија у основним судовима. Такође, спровођени су и избори за судије у судовима виших инстанци.

Начин расподеле предмета међу судијама и формирање већа прописано је одредбама Судског пословника, а и Измењени јединствени програмом решавања старих предмета у Републици Србији за период 2016-2020 (Програм решавања старих предмета) садржи релевантне одредбе.

Примена одредби Судског пословника и Програма решавања старих предмета није једнообразна и ове одредбе се примењују на различите начине што новоизабране судије доводи у неравноправан положај.

У циљу анализе, превазилажења мањкавости различите праксе и налажења оптималног решења како би на најефикаснији начин функционисала новооснована судијска већа, Форум судија Србије спровео је анкету међу новоизабраним судијама. Судијама су постављана конкретна питања : да ли су новоизабраним судијама у њиховим судовима већа формирана на истоветан начин, да ли су новоизабране судије рачунате у број судија судског одељења приликом рачунања просека нерешених предмета у судском одељењу, да ли су приликом формирања већа њима додељен у рад просечан број нерешених предмета до 2 године, просечан

број нерешених предмета преко 2 године, да ли је приликом формирања већа одступано од случајног одабира предмета предмета.

Судије су имале прилике и описно да објасне начин како су судови бирали предмете приликом формирања нових већа, а сви анкетирани су потврдно одговорили на питање да ли сматрају да неистоветно формирање већа новоизабраним судијама у судовима у Републици Србији доводи до стављања новоизабраних судија у неравноправан положај.

Анализа добијених одговора показала је да међу судовима постоји различита пракса формирања већа новоизабраним судијама, чак и међу судовима који припадају истом вишем суду што сматрамо неприхватљивим. Наиме, спроведена решења су од случајног избора (нпр. сваки шести предмет од нерешених предмета) до тога да су колеге из већ формираних већа бирали предмете који ће се касније распоређивати. У већини случајева је вођено рачуна да се не распоређују предмети старији од 5 година, али уочена су и необјашњива одступања у пар случајева. Такође, забележен је случај да су приликом формирања већа додељени најстарији предмети у суду и у том случају приликом формирања већа није постојало никакво правило. На нивоу основних судова ова пракса постала је веома ретка али и даље присутна.

На нивоу основних судова различита је пракса у когледу старости предмета који су додељени новоизабраним судијама. У неким случајевима реч је о предметима старости до две године у неким је реч о предметима до пет година. Већа се претежно формирају једним делом од предмета старости две до пет година а једним делом из новог прилива. Однос предмета из новог прилива и предмета старости две до пет година се разликује у зависности од суда.

На нивоу виших судова пракса начина на који се формирају већа је такође неуједначена. Новоизабране судије виших судова преузимају већа колегиница или колега које су изабрани за судије апелационих судова или више не обављају судијску функцију, други начин је да се већа судија који више не поступају у том суду расподеле свим судијама равномерно а новоизабране судије добијају предмете расподелом од осталих колега или ново изабране судије добију у рад само предмете из новог прилива.

Независно о ком нивоу судова је реч оваква неуједначена пракса формирања већа новоизабраних судова доводи судије у неравноправан положај. Уколико судије добијају различиту структуру предмета у периоду у коме се вреднује њихов рад, њихов рад неће ни моћи да буде адекватно вреднован.

Напомињемо да је Судским пословником, и то чланом 49, ("Сл. гласник", бр. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - испр., 39/2016,

56/2016 i 77/2016) прописана је расподела предмета, која треба да обезбеди на првом месту принцип случајног судије, као и подједнаку оптерећеност свих судија у суду. Па тако: *У циљу обезбеђивања подједнаке оптерећености свих судија у суду, новопримељени предмети се најпре разврставају по хитности, врсти поступка, односно правној области, а затим распоређују према астрономском рачунању времена пријема, методом случајног одређивања судије, у складу са утврђеним годишњим распоредом послова.*

Такође, Појединачим мерама из Измењеног јединственог програма решавања старих предмета у Републици Србији за период 2016-2020. године, које прописују да: *Расподелу предмета новоизабраним судијама треба вршити у складу са Судским пословником тако да новоизабране судије не добијају у рад старе предмете одузимањем предмета од других судија у суду или тако што ће се сви нераспоређени стари предмети доделити у рад новоизабраним судијама.*

Дакле, сматрамо да одредбе Судског пословника нису прецизне, односно нису довољне како би се на прави начин јединствено регулисало питање формирања нових већа кроз расподелу предмета. Постојећа одредба Судског пословника због своје непотпуности и нејасноће оставља доста простора за различито тумачење и још важније начин формирања већа у пракси није јединствен. **Програмом решавања старих предмета прецизно је одређено да се стари предмети не додељују у рад новоизабраним.**

Одредба Јединственог програма решавања старих предмета да „новоизабране судије не добијају у рад старе предмете одузимањем предмета од других судија у суду или тако што ће се сви нераспоређени стари предмети доделити у рад новоизабраним судијама“ није решила до краја проблеме који су се јављали у пракси. У примени ове одредбе настао је проблем различитог тумачења одреднице „стари предмет“. Поред тога ова одредба се у пракси не примењује када се формира веће судије који се већ налази на судијској функцији и прелази из једне у другу материју у оквиру истог суда, у ком случају судије добијају и старе предмете одузимањем предмета од других судија.

Судски пословник познаје више група „стarih“ предмета. Наиме, прописује да предмети који по датуму иницијалног акта трају преко две године представљају старе предмете, предмети који по датуму иницијалног акта трају преко пет година означавају се као „хитно – стари предмет“, док они који по датуму иницијалног акта трају преко десет година означавају се као „нарочино хитно – стари предмет“. У пракси различитим тумачењем одреднице „стари предмет“ новоизабраним судијама додељиване су у рад различите групе старих предмета. У појединим случајевима распоређени су у рад предмети старости до две године а негде су то били и предмети старости до пет година.

Неприхватљиво је да се приликом формирања новог већа врши расподела предмета а да се при том не води рачуна о структури предмета и њиховој старости, тако да се дешава да се формира ново веће чија структура не одговара просечној структури осталих већа, те да новоизабране судије, као и судије које су већ на функцији али су напредовали у виши суд или променили судећу материју, добију несразмерно велики број старих предмета.

Овако поступање је наметнула потребу да се нормативно Судским пословником коначно, на потпун и прецизан начин реши начин формирања већа и расподела предмета.

Прецизно регулисање овог врло важног питања ће спречити неравноправан положај новоизабраних судија у различитим судовима, као и у односу са другим колегама са дужим стажом у суду

Треба имати у виду да је одредбом члана 147 Устава Републике Србије прописано да мандат судији који је први пут изабран на судијску функцију траје три године, па би различита пракса формирање нових већа не би пружила праву слику ефикасности и квалитету рада колега који треба да буду касније изабрани за трајно обављање судијске функције, као ни касније ради правилног оцењивања и напредовања најбољих кадрова у правосуђу.

Надамо се да разумете наше аргумента, па Вам стојимо на располагању за сва додатна појашњења и сигурни смо да ћемо остварити квалитетну сарадњу поводом овог питања.